

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Helsingin Seudun Lintutieteellisen Yhdistyksen Tringa ry:n selitys Uudenmaan ELY-keskuksen päätöstä UUDELY/7198/2024 koskevassa valitusasiassa

VIITE:

Selityspyyntö 27.11.2025 (diaarinumero 6525/03.04.04.04.24/2025)

SELITYKSEN ANTAJA:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta sekä lintujen ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uudenmaan maakunta ennen v. 2011 ml. Sipoo).

PROSESSIOSOITE:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki

puheenjohtaja@tringa.fi

SELITYS:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry (jäljempänä Tringa ry) kiittää selityspyynnöstä ja lausuu Remeo Refining Oy:n (jäljempänä valittaja) valituksen johdosta seuraavaa.

Valittaja on valituksessaan vaatinut ELY-keskuksen päätöksen 12.9.2025 (UUDELY/7198/2024) kumoamista ja Tringa ry:n hallintopakkohakemuksen hylkäämistä perusteettomana tai toissijaisesti päätöksen kumoamista ja asian palauttamista ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi. Vaatimuksiaan valittaja on perustellut sillä, että Vanhankaupunginlahden lintuveden Natura 2000 -alueen suojeluperusteisten luontoarvojen heikkenemisen ei voida yksiselitteisesti katsoa johtuvan nimenomaan Viikin käsittelylaitoksen toiminnasta, ja että luonnonsuojelulain 126 §:ssä tarkoitetut hallintopakon käyttämisen edellytykset eivät täyty Viikin käsittelylaitoksen toiminnan osalta. Tringa ry katsoo, että valittajan esittämät argumentit ovat virheellisiä ja vailla pohjaa, ja että valittaja ei ole valituksessaan esittänyt mitään sellaista, jonka johdosta valituksenalaista päätöstä tulisi muuttaa.

Käsittelylaitoksen toiminnan luonnonsuojelulain 34 §:n vastaisuus ja epävarmuustekijät

Valittajan mukaan ELY-keskuksen päätöksessä 12.9.2025 esitetyn mukaisesti Viikin alueelle on sijoittunut myös lukuisia muita toimintoja, joilla voi olla vaikutusta Vanhankaupunginlahden Natura-alueen suojeluarvoihin, ja näiden muiden toimintojen vaikutuksia ei voida valituksenalaisen ELY-keskuksen päätöksen mukaan sulkea pois. Valittaja on esittänyt näkemyksensä, että Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten aiheutumista ei ole mahdollista rajata ELY-keskuksen päätöksessä esitetyn tavoin ainoastaan Viikin käsittelylaitoksen biojätteen siirtokuormauksen ja välivarastoinnin muodossa tapahtuvaan toimintaan.

Tringa ry katsoo, että asiassa on tosiasiallisesti ja oikeudellisen tarkastelun kannalta riittävällä varmuudella osoitettu, että a) alueella pesimättömien varisten, korppien ja harmaalokkien määrän kasvu Vanhankaupunginlahden Natura-alueella ja sen ympäristössä voidaan yhdistää suoraan käsittelylaitoksen toimintaan, ja b) tämä käsittelylaitoksen toiminnan ylläpitämä suuri varislintu- ja harmaalokkijoukko on lajien ekologian huomioiden omiaan aiheuttamaan Natura-alueen suojeluperusteisille lajeille merkittäviä haitallisia vaikutuksia vastoin luonnonsuojelulain 34 §:n heikentämiskieltoa. **Vanhankaupunginlahden alueen ja sen ympäristön pitkäaikaisseurannan ja pitkäaikaisen yhtenäisen havaintoaineiston perusteella Natura-alueen ja sen ympäristön muussa maankäytössä tai Natura-alueen hoito- ja kunnostustoimissa ei ole havaittavissa mitään sellaista, joka selittäisi yhtäältä edes osittain varislintujen ja harmaalokkien määrän kasvua alueella ja toisaalta alueen suojeluperusteisten lajien pesimäkannoissa tapahtuneita muutoksia eli alueella pesivien parien määrän kehitystä.**

Sekä varislintujen että harmaalokin voimakkaasta runsastumisesta seuraa vastaavasti kyseisten lajien biologian ja etologian huomioiden niitty- ja kosteikkolinnustoon kohdistuvan pesä- ja poikaspredaation voimakas kasvu (Sarvanne ym. 2019). Natura-alueen suojeluperusteiset lajit, joihin käsittelylaitoksen toiminnan ylläpitämän varislintu- ja harmaalokkijoukon aiheuttama vahinko kohdistuu, ovat pesimäbiologialtaan pääasiassa avoimilla alueilla yksittäin pesiviä lajeja. Tällaisia lajeja ovat mm. kelta- ja sitruunavästäräkki sekä punajalkaviklo. Esimerkkilajeista keltavästäräkki on taantunut voimakkaasti koko Etelä-Suomessa ja vähentynyt erittäin rajusti Uudenmaan alueella. Kannan on arvioitu taantuvan voimakkaammin pitkällä aikavälillä, ja taantumisen pääasiallinen syy on sopivien elinympäristöjen tuhoaminen (Syke 2025). Valtaosa lajin nykyisestä eteläisestä kannasta keskittyy sellaisille suojelualueille, joilla toteutetaan laidunnuksen ja kasvillisuuden jyrynnän kaltaisia avoimen alueen lisäämiseen ja avoinna pitämiseen tähtääviä hoito- ja kunnostustoimia (Ellermaa 2010). **Vanhankaupunginlahti laajoine hoitoniittyineen on eräs keltavästäräkin tärkeimmistä pesimäalueista Uudellamaalla, ja lajin kannankehityksellä Vanhankaupunginlahdella on laaja vaikutus koko Uudenmaan pesimäkannan tilanteeseen.** Ennen käsittelylaitoksen toiminnan alkamista keltavästäräkkejä pesi Lammassaaren nykyistä huomattavasti

pienemmällä hoitoniityllä liki 30 paria: vuoden 2004 kartoituksessa niityltä laskettiin 29 ja vuonna 2007 28 paria. Mittavien hoito- ja kunnostustoimien ansiosta hoitoniittyjen pinta-ala on viimeisten vuosien aikana kasvanut n. 40 %, mutta keltavästäräkkiparien määrä ei ole vastaavassa suhteessa noussut vaan on pysytellyt käsittelylaitoksen toiminnan alkamisen jälkeen n. 5–20 parissa (Sarvanne 2025). Sitruunavästäräkin pesintärytykset ovat viime vuosina loppuneet alueella kokonaan. **Tringa ry korostaa, että nämä havainnot ovat voimakkaassa ristiriidassa sen kanssa, että avointa aluetta lisäävien hoitotoimien tiedetään yleisesti vahvistaneen avointen alueiden lajien pesimäkantoja hoidetulla alueella käytännössä välittömästi (Ellermaa 2010).** Keltavästäräkillä ja sitruunavästäräkillä ei ole Helsingissä muita potentiaalisia alueita, joille lajien yksilöt voisivat levittäytyä, ja koko Uudellamaallakaan tällaisia alueita ei ole kuin muutama.

Alueella pesimättömien varisten ja etenkin korppien määrän kasvun vaikutus punajalkaviklon pesimämenestykseen ja pesivien parien määrään Natura-alueella on ollut viimeisten kahden vuoden aikana huomattava: vuoteen 2023 verrattuna pesivien parien määrä on pudonnut 40 % (Sarvanne 2025). Punajalkaviklojen reviirit sijoittuvat joko kokonaan Natura-alueen hoidetuille niityille tai pelloilla pesivien parien osalta suurilta osin niille (Sarvanne 2025), ja myös punajalkaviklolle sopivien pesimäalueiden määrä alueella on hoitotoimien myötä kasvanut. Selkeästi vastaava vaikutus näkyy myös töyhtöhyypän äkillisessä romahduksessa. Töyhtöhyppä ei kuulu Natura-alueen suojeluperusteisiin lajeihin, mutta se on yhdyskunnissa avoimella maalla pesivänä ja ähräkästi pesiään puolustavana kahlaajana eräänlainen avainlaji. Töyhtöhyppäyhdykskunta tarjoaa suojaa muille avoimen maan linnuille, kuten punajalkaviklolle, pikkutyylille, kelta- ja sitruunavästäräkille sekä niittykirviselle. Alueella pesivien töyhtöhyppien parimäärä romahti korppien suoran pesäpredaation vaikutuksesta vuonna 2025 noin puoleen aiempien vuosien parimäärästä: edeltävien viiden vuoden parimäärät vaihtelivat 55–59 parissa, kun vuonna 2025 pesiviä pareja oli ainoastaan 28 (Sarvanne 2025). **Tringa ry pitää suoraan Viikin käsittelylaitoksen toiminnasta aiheutunutta töyhtöhyypän parimäärän romahdusta huolestuttavana ja katsoo, että romahdus kertoo laajemmin koko Vanhankaupunginlahden kosteikkolinnuston suojelutason huolestuttavasta heikentymisestä.**

Vuoden 2025 alusta aina maaliskuun puoliväliin saakka käsittelylaitoksella ravinnonhaussa vierailleiden korppien määrä laskettiin yksittäisissä linnuissa, mutta tämän ajankohdan jälkeen määrä on alkanut nopeasti kasvaa. Alueella on huhti-toukokuun aikana havaittu keskimäärin 60 korppia (n=14, vaihtelu 43–87). On todennäköistä, että nämä linnut ovat suurelta osin vuonna 2024 käsittelylaitoksen ja hoitoniittyjen alueella keväästä syksyyn viiptyneitä korppeja, jotka ovat oppineet käsittelylaitokselta saatavan helpon ravinnon perässä palaamaan alueelle. Yli 80 korpin kokoiset parvet ovat kuitenkin Vanhankaupunginlahden alueella ennennäkemätön ilmiö. Vuosina 2007–2012 alueella havaitut suurimmat pesimäkauden aikaiset paikalliset korppimäärät ovat olleet 6–7 linnun suuruisia, ja enimmäismäärä on pysynyt Tiira-havaintopalvelun (www.tiira.fi) aineiston perusteella vastaavana myös vuosina 2013–2023 (suurin pesimäkauden aikana havaittu yksilömäärä 9). Kevään 2024 aikana tilanne alkoi muuttua, ja Tiira-aineiston perusteella yli 20 linnun kerääntymiä havaittiin 24 kertaa (vaihtelu 20–75) huhtikuun alun ja heinäkuun lopun 2024 välisenä aikana. **Pidämme ilmeisenä, että korppien räjähdysmäinen kasvu on suoraan yhdistettävissä käsittelylaitoksen toimintaan ja alueelta saatavaan helppoon ravintoon.** Korppi lukeutuu Vanhankaupunginlahtea ympäröivän alueen pesimälinnustoon, mutta pesivien parien lukumäärä on vain muutamia. Käsittelylaitoksen houkuttelemien alueella pesimättömien korppien suuri määrä kärjistää käsittelylaitoksen aiheuttamaa vahinkoa entisestään, sillä avomaalla pesivät linnut töyhtöhyppäyhdykskuntia myöten ovat voimattomia kymmenien suurikokoisten korppien suorittamia pesientyhjennyksiä vastaan.

Niitty- ja kosteikkolajien pesinnän alun ja haudonnan eli huhtikuun lopun ja kesäkuun alun välisen ajan aikainen varismäärä on kasvanut hieman vuodesta 2007. Suurimmat pesimättömien varisten määrät tarkasteltavalla alueella (nykyisen käsittelylaitoksen alue + Lammassaaren hoitoniitty) ovat vaihdelleet noin 70–200 linnun välillä (keskiarvo 136, keskihajonta 48.1, keskiluku 128) vuosina 2007–2012 eli aikana ennen käsittelylaitoksen toiminnan aloittamista. Vuosien 2013–2024 vastaava määrä on vaihdellut 70–310 linnun välillä (keskiarvo 197, keskihajonta 66.3, keskiluku 180), ja useimpina vuosina määrät ovat olleet jonkin verran aiempaa suurempia. Selkein alueella pesimättömien varisten määrässä tapahtunut muutos koskee kesäkuusta heinäkuun loppuun ulottuvaa ajanjaksoa, jolloin niitty- ja kosteikkolinnuston poikaset ovat kuoriutuneet ja kulkevat emojensa mukana maastossa. Vuosina 2009–2017 eli ennen käsittelylaitoksen toiminnan alkua ja muutama vuosi toiminnan alkamisen jälkeen tällaisten lintujen määrä on vaihdellut 50–275 välillä (keskiarvo 149, keskihajonta 66.5, keskiluku 104). Vuosina 2018–2023 määrät ovat olleet selkeästi suurempia sijoittuen 380–660 linnun välille (keskiarvo 502, 104.8, keskiluku 498). Myös pesimättömien harmaalokkien määrä käsittelylaitoksen ja Lammassaaren hoitoniittyjen välisellä alueella on kasvanut räjähdysmäisesti viime vuosina vuoden 2018 noin 50–100 linnusta vuosien 2023 ja 2024 yli 400 lintuun. Harmaalokkeja on ollut alueella läsnä määrällisesti eniten huhtikuun aikana. Osittain etenkin harmaalokkien kasvanut määrä alueella voi olla seurausta Espoon Ämmäsuon kaatopaikka-alueen maankäytön muutoksista: kun Ämmäsuolla on ollut viime vuosina saatavilla vähemmän ravintoa, ovat suuret lokit hakeutuneet

pääkaupunkiseudulla toisaalle helpon ravinnon perässä. Tämä ei luonnollisesti poista toiminnanharjoittajan vastuuta asiassa, sillä harmaalokkien runsastuminen alueella johtuu yksinomaan siitä, että linnuille on viime vuosina ollut yhä enemmän ravintoa saatavilla käsittelylaitoksen alueella ja sen lähiympäristössä.

Pesimättömien varisten, korppien ja harmaalokkien runsastuminen Vanhankaupunginlahden alueella ja sen läheisyydessä on yhdistettävissä suoraan käsittelylaitoksen toimintaan. Tringa ry katsoo siten, että valittajan esittämä argumentti siitä, ettei Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten aiheutumista ole mahdollista rajata ELY-keskuksen päätöksessä esitetyin tavoin ainoastaan Viikin käsittelylaitoksen biojätteen siirtokuormauksen ja välivarastoinnin muodossa tapahtuvaan toimintaan, on perusteeton ja virheellinen. Näiden lajien runsastumista alueella eivät selitä alueen muussa maankäytössä tapahtuneet muutokset eikä myöskään kantojen yleinen kehitys. Sekä varis että harmaalokki ovat valtakunnallisesti taantuvia lajeja (Syke 2025). Variksen runsaus on pudonnut koko maassa 1970 ja 1980-lukujen vaihteesta reilun kolmanneksen ja suuntaus on jatkunut tällä vuosituhanella (Lehikoinen ja Väisänen 2022). Suomen harmaalokkikannan todettiin vuonna 2019 pienentyneen edellisen 12 vuoden aikana 36 % (Below ym. 2019). Suojeluperusteisista lajeista punajalkaviklon kanta on pysynyt vakaana ja sitruunavästäräkin pesimäkanta jopa noussut lyhyellä aikavälillä (Syke 2025), joten kannankehityksestä ei löydy selittävää tekijää myöskään näiden lajien parimäärien muutoksille Vanhankaupunginlahdella.

Valittaja on myös valituksessaan korostanut, että yhtiö on oma-aloitteisesti ja aktiivisesti suunnitellut sekä toteuttanut toimenpiteitä Viikin käsittelylaitoksen toiminnan parantamiseksi, ja korjannut mahdolliset havaitut puutteet toiminnassaan. Tämä on yksiselitteisesti ja objektiivisesti virheellinen ja harhaanjohtava väite. Tringa ry huomioi, että viranomaisen tarkastuksista ja käsittelylaitoksen biojätteiden käsittelyyn liittyvän toiminnan kosmeettisista muutoksista huolimatta toiminta ei ole olennaisesti ja todistetusti missään vaiheessa muuttunut tai parantunut: varislinnut ja harmaalokit ovat saaneet jatkuvasti ja vaivatta käsittelylaitoksen alueelta ravintoa, ja varisten, korppien ja harmaalokkien määrät ovat vain jatkaneet kasvuaan sitten vuoden 2024 kevään ja oletettujen toimenpiteiden. Toisin sanoen käsittelylaitoksen toiminnasta aiheutunut ja aiheutuva vahinko on ELY-keskuksen päätökseen 12.9.2025 saakka pahentunut ja kärjistynyt, ja toiminnanharjoittajan toistuva kyvyttömyys ja haluttomuus toiminnastaan aiheutuneen ja aiheutuvan vahingon korjaamiseksi todistaa syvästä piittaamattomuudesta niin lainsäädännön kuin toiminnan ekologisen ja yhteiskunnallisen kestävyys suhteen.

Muilta osin Tringa ry yhtyy ELY-keskuksen valituksen johdosta 26.11.2025 antamassaan lausunnossa esitettyyn.

Helsingissä 17. päivänä joulukuuta 2025

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet

Below, A. – Lehikoinen, A. – Mikkola-Roos, M. – Kurvinen, L. & Laaksonen, T. 2019: Saaristolintukantojen kehitys vuosina 1980–2018. – Linnut-vuosikirja 2018: 56–67.

Ellermaa, M., Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. Tringa 4/2010–1/2011.

Lehikoinen, A. – Väisänen, R. A., Pesivien maalintujen kannanmuutokset Suomessa 1975–2022. Linnut-vuosikirja 2022.

Sarvanne, H. – Mikkola-Roos, M. – Rusanen, P. – Meller, K., Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustonseuranta – Vuosien 2013–2019 yhteenveto. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:29.

Sarvanne, H., Vanhankaupunginlahden linnuston v. 2025 seurantalaskennan loppuraportti. Tringa 2025.

Suomen ympäristökeskus. Suomen yhteenveto 2025 lintudirektiivin raportoinnista ja vertailu edelliseen 2019 raportointiin. Syke 2025.